

شجاعت

درس چهاردهم

شجاعت، ترسیدن نیست بلکه آن است که انسان، بتواند در برابر حوادث و رنج‌ها و دشواری‌ها ایستادگی کند. از مشکلات نهراسد و راه‌های مناسب پیروزی بر آنها را جست‌وجو کند.

ترس، گاه نه تنها ناپسند نیست که بسیار پسندیده است. کسی که در هنگام رانندگی از سرعت بیش از اندازه می‌پرهیزد، کسی که از دوستی و همراهی با بدان خودداری می‌کند، آن که خود را از مکان‌های ناامن و خطرناک، دور می‌کند، نه تنها ترسو نیست که شجاع و دلیر، خوانده می‌شود.

شجاع، کسی است که از خطر و عاقبت کارهای بدترسد؛ ولی دست و پای خود را گم نکند و با کمال متانت و آرامش، برای رویارویی با خطر، چاره جویی کند.

سربازی که در صحنه نبرد، وظیفه‌ی خود را انجام می‌دهد، شجاع است. انسان شریفی که در شعله‌های آتش فرو می‌رود تا جان هم‌نوع خود را نجات دهد، شجاع است. سردار لشکری که با تدبیر و مهارت، فرمان عقب‌نشینی می‌دهد و سپاه خود را از خطر می‌رهاند، شجاع است.

آنچه ناپسند و نلوهیده است، این است که انسان، بی‌دلیل بترسد یا از ترس، قدرت تصمیم‌گیری و تفکر را از دست بدهد.

همه از زلزله، تصادف، غرق شدن، آتش سوزی، بیماری و میکروب می ترسند؛
اما این ترس آن گاه نلکوهیده است که مثلاً شخص از خانه بیرون نرود تا مبادا حادثه ای
برایش رخ دهد و...

این گونه افراد، ترسو هستند و هرگز در زندگی به موفقیت نمی رسند. برای رسیدن به
موفقیت ها، همه به شجاعت نیازمندیم. گاه کاری را آغاز می کنیم و تا رسیدن به موفقیت
چند بار شکست می خوریم. آن که از شکست ترسد و دلیل شکست خود را بیابد و راه
را برای رسیدن به پیروزی ادامه دهد، شجاع است.

ریشه ی اصلی ترس های نادرست، در جهل و نادانی است. بعضی از تاریکی می ترسند
و شب و تاریکی را پُر از پدیده های ترسناک می دانند.

آیا برای شما اتفاق افتاده است که از چیزی در تاریکی بترسید، اما وقتی چراغ را
روشن کنید، به ترس خودتان بخندید؟

برخی، از پزشک و درمان می ترسند، در حالی که نمی دانند تلخی دارو و رنج جراحی، سلامت آنها را تضمین می کند. خنده بر ترس های دروغین، گام اول به سمت شجاعت است. انسان ها، افزون بر شجاعت و قدرت بدنی، به شجاعت دیگری هم نیازمند هستند؛ شجاعتی که به آن «شجاعت اخلاقی» می گویند. شجاعت اخلاقی، آن است که حرف راست و درست بگوئیم و در دفاع از آن، فداکار و ترس باشیم و اگر به چیزی آگاهی نداریم، بگوئیم نمی دانیم.

نوشته‌ی استاد احمد بهمنیار، با کاهش و اندک تغییر

درست و نادرست

- ۱ کسی که از عاقبت کارها نترسد، شجاع است.
- ۲ در این روزگار به شجاعت و قدرت بدنی نیازمندیم.
- ۳ شجاعت نترسیدن از تمام حوادث و رنج‌هاست.

درک مطلب

- ۱ گام اول به سمت شجاعت چیست؟
- ۲ آیا شجاعت با نترسیدن یکی است؟ دلیلی از متن بیاورید تا این موضوع را تأیید کند.
- ۳ مثالی از درس بیان کنید که نشان دهد مسئولیت‌پذیری شجاعت است.
- ۴ به نظر نویسنده سردار لشکری که با تدبیر فرمان عقب‌نشینی می‌دهد، شجاع است. آیا شما با نظر او موافقید؟ برای پاسخ خود دلیل بیاورید.

..... ۵

گسترش واژه

به نمونه‌های زیر، توجه کنید:

راه + مناسب = راه مناسب

مکان + ناامن / خطرناک = مکان ناامن یا خطرناک

شجاعت + اخلاقی = شجاعت اخلاقی

لانه + زیبا = لانه زیبا

حالا با توجه به نمودار زیر، در گروه، گفت‌وگو کنید.

...	+	...	+	واژه	
شریف	+	ـِ	+	انسان	= انسان شریف
نبرد	+	ی	+	صحنه	= صحنه‌ی نبرد
آتش	+	ی	+	شعله‌ها	= شعله‌های آتش

گاهی می‌توانیم با افزودن یک یا چند واژه به یک واژه‌ی دیگر، عبارت‌ها و ترکیب‌های جدیدی ایجاد کنیم.

قصه‌ی «صدای سکه» را با دقت گوش دهید و سپس درباره‌ی پرسش‌های زیر، گفت و گو کنید.

پرسش‌ها

- ۱ داستان با چه جمله‌هایی آغاز شده بود؟
- ۲ این داستان در چه مکان‌هایی اتفاق افتاده است؟
- ۳ هنگام شکستن هیزم‌ها توسط هیزم‌شکن، مردی که به دنبال او بود، چه می‌گفت؟
- ۴ هیزم‌شکن چه تصویری درباره‌ی مرد بیکار داشت؟
- ۵ چرا مرد بیکار از هیزم‌شکن تقاضای مزد کرد؟
- ۶ چرا مرد بیکار، هیزم‌شکن را نزد قاضی برد؟
- ۷ قاضی پس از شنیدن سخنان آن مرد، از هیزم‌شکن خواست تا چه چیزی را به او بدهد؟
- ۸ پس از آنکه قاضی سکه‌ها را بر زمین ریخت، مرد بیکار چه گفت؟
- ۹ قاضی در پاسخ به پرسش مرد بیکار، که چرا به جای سکه باید صدای سکه نصیب او شود، چه گفت؟

۱۰ محتوای این داستان، با کدام ضرب‌المثل، تناسب ندارد؟

- الف) برو کار می‌کن، مگو چیست کار.
- ب) مُزد آن گرفت جان برادر که کار کرد.
- ج) از کوزه همان برون تراود که در اوست.
- د) نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شود.

«شجاعت»

آموختنی‌ها

- ۱ درک مفهوم شجاعت و کاربرد آن در زندگی روزمره
- ۲ استفاده از «یا» در جای مناسب برای اتصال دو کلمه
- ۳ نحوه‌ی نوشتن گزارش
- ۴ آشنایی با ترکیب وصف و ترکیب اضافی و راه تشخیص این دو از هم
- ۵ آشنایی با احد بسیار
- ۶ انتخاب موضوع برای تصویر و نوشتن یک بند درباره‌ی آن

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

نبرد:	نکوهیده:
تضمین:	تدبیر:
حوادث:	ایستادگی:
مهارت:	نهر اسد: نترسد، بیم نداشته باشد
متانت: با ادب و احترام رفتار کردن، سنجیده رفتار کردن	

کلمات متضاد

دشواری ≠	ناپسند ≠
شجاع ≠	جول ≠
دروغین ≠	تاریکی ≠

کلمات هم خانواده

ایستادگی،	متانت،	مهارت،
کمال،	وظیفه،	شریف،

آیا تا به حال از چیزی یا کسی یا حادثه‌ای ترسیده‌اید؟ ترس از امتحان، یکی از ترس‌هایی است که دانش‌آموزان به آن دچار هستند. آیا می‌دانستید اگر به خاطر گرفتن نمره و امتیاز خوب ترسیده‌اید و شروع به درس خواندن کرده‌اید، اسم این ترس «شجاعت» است! چون این ترس پسندیده عاقبت شما را به خیر می‌کند. اما ترس‌های نادرست مثل ترس از تاریکی، ریشه در جهل و نادانی دارد. علاوه بر این همه‌ی ما به «شجاعت اخلاقی» که حرف درست و راست گفتن است نیازمندیم و باید به آن دست پیدا کنیم.

بخوان و بدان

گزارش نویسی

برنا: درنا من درباره‌ی اردوی دیروز که به موزه‌ی زمان رفتیم یک «انشا» نوشتم.

درنا: نه برنا جان! به این نوشته «گزارش» می‌گویند. یعنی وقتی می‌خواهی در مورد جایی که رفته‌ای یا چیزی که دیده‌ای اطلاعاتی به دیگران بدهی. یک گزارش تهیه می‌کنی و در آن جزئیات، زمان، مکان و چیزهای مهم را بیان می‌کنی.

ترکیب وصفی و ترکیب اضافی

با اضافه کردن یک یا چند واژه به واژه‌ی دیگر، عبارت یا ترکیب جدید ایجاد می‌شود.

البته کلمه‌هایی که به (الف)، (واو) و (هـ) ختم می‌شوند به هنگام ترکیب شدن به جای نمای کسره (-) یا (ی) میانجی نیازمند هستند.

مثال: بابای من، دوستِ مهربانی، لانه‌ی پرندگان، آهوی زیبا

☆ **صفت:** کلمه‌ای است که یکی از ویژگی‌های اسم از قبیل (حالت، مقدار، شمار و مانند آن را) بیان می‌کند.

☆ **موصوف:** به اسمی می‌گویند که به وسیله‌ی صفت توصیف شده باشد.

باغ	بزرگ	سیب	سرخ
موصوف	صفت	موصوف	صفت

☆ **ترکیب وصفی:** به ترکیبی که اسم با صفت خود می‌سازد، ترکیب وصفی می‌گویند.

گل زیبا ← گل (اسم) + زیبا (صفت)

☆ **ترکیب اضافی:** به ترکیب (اسم با اسم) یا (اسم با ضمیر) ترکیب اضافی می‌گویند.

کلاس درس ← کلاس (اسم) + درس (اسم)

یکی از راه‌های تشخیص ترکیب وصفی از ترکیب اضافی: ابتدا کسره‌ی بین دو کلمه را حذف می‌کنیم و به جای آن ویرگول می‌گذاریم و در آخر، فعل است، را اضافه می‌کنیم. اگر جمله‌ی معنی‌دار ایجاد شد، ترکیب وصفی است.

نکته

مثال: مثال: شهر زیبا ← شهر، زیبا است. (ترکیب وصفی چون جمله با ویرگول معنی‌دار است.)

دروازه‌ی شهر ← دروازه، شهر است. (ترکیب اضافی چون جمله با ویرگول بی‌معنی است.)

برای تقویت مهارت املا می‌توان عبارت‌هایی که بیش از دو کلمه دارند را از درس پیدا کنی و بنویسی. ترکیب‌ها و عبارت‌هایی که سه یا چهار کلمه دارند به افزایش تمرکز، توجه و تقویت املا می‌کمک می‌کند. با توجه به متن درس ترکیب‌ها و عبارت‌هایی که دو یا سه کلمه هستند را پیدا کن و بنویس.

تمرین

۱ هر کلمه را به صفت مناسب وصل کن. (یک گزینه اضافی است.)

سرباز	مهیب
حادثه‌ای	شجاع
پدیده‌ی	سوزان
شعلی	درخشان
	تصادف

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: خنده بر خطر و تصادف، شجاعت است.

ب: گفتن حرف درست و راست، از شجاعت اخلاق است.

پ: ایستادگی و مقاومت، دو کلمه‌ی متضاد هستند.

ت: انسان شجاع، از عاقبت کارهای بد می‌ترسد.

۳ در جای خالی متضاد کلمه‌ی مشخص شده را از متن درس پیدا کن و بنویس.

«برنا پیروزی (.....) را تحل کرد و با گریه (.....) در تاریکی (.....)، ناتوانی را عملی پسندیده (.....) برشمرد. او در دفاع از کارش گفت: همیشه باید فداکار و ترسو (.....) باشیم.»

۴ با توجه به متن درس، به سؤالات زیر پاسخ بده.

الف: اگر به چیزی آگاهی نداریم بگوییم نمی‌دانیم و حرف راست و درست را بیان کنیم، چه نوع شجاعتی داریم؟

ب: اولین گام به سوی شجاعت چیست؟

پ: ضرب‌المثلی درباره‌ی نشان دادن ذات هر چیز، بنویس.

۵ کلمه‌های مترادف را در جدول پیدا کن و در کنار هم بنویس.

ن	ا	ش	ا	د	ع	م	ت	ا	ن	ت
ک	ا	ی	س	ت	ا	د	گ	ی		
و	ت	ف	ر	م	ق	ا	و	م	ت	
ه	ف	ت	ا	و	ب					
ی	ا	ه	ن	ن	ت					
د	ق	ش	ج	ا	ع	ت	ی	ا		
ه	خ	م	ا	ط	ف	ا	ر	م		
د	و	ا	م	ژ	و	ر	ی	ش		
ن	ا	پ	س	ن	د					

۶ کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

عدّه‌ی - دروغین - تصمیم - اخلاق - جراحی - مهارت - عقب‌نشینی - مفعلی

۷ هر دو کلمه را به طور مناسب با (ـِ) یا (یِ)، به یکدیگر وصل کن و جمله بساز.

خانه ترسناک :

خطر سرعت :

۸ جمله‌ی به هم ریخته‌ی زیر را مرتب کن و بنویس.

نیست - و - شجاعت - ایستادگی - نترسیدن - برابر - بلکه - در - است - مشکلات - دشواری‌ها،

۹ دو کلمه‌ی مخالف از درس را در یک جمله به کار ببر و بنویس.

۱۰ برای هر تصویر، موضوعی انتخاب کن و سپس درباره‌ی یکی از آنها گزارشی بنویس.

۱۱ با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: جمله‌ی زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

د آنها نفر بودند همراه، ما نفر بودیم تنها،

- (۱) صد- دو (۲) دو- صد (۳) چند- یک (۴) یک- چند

ب: درس شجاعت نوشته‌ی کدام یک از افراد زیر است؟

- (۱) پروین اعتصامی (۲) شکوه دولت آبادی (۳) فیصل امین پور (۴) احمد بهمنیار

پ: کدام گزینه موصوف و صفت، نیست؟

- (۱) هنگام رانندگی (۲) راه‌های مناسب (۳) انسان شریف (۴) داروی تلخ

ت: رابطه‌ی دو واژه در کدام گزینه، همانند بقیه نیست؟

- (۱) پسندیده و نکوهیده (۲) ناامن و خطرناک (۳) شریف و گران قدر (۴) چاره اندیشی و تدبیر

ث: کدام یک از گزینه‌های زیر ترکیب وصفی، است؟

- (۱) صحنه‌ی نبرد (۲) شعله‌های آتش (۳) فرمان عقب نشینی (۴) آتش سوزی مهیب

احمد بهمنیار (احمد دهقان)

روزنامه نگار، شاعر و محقق ایرانی و عضو فرهنگستان ایران بود. او در ۹ بهمن ۱۲۶۲ هجری شمسی در کرمان به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را نزد پدرش

آموخت. احمد بهمنیار از سن شانزده سالگی شروع به تدریس کرد. او در علوم عربی، ادبیات، ریاضی و نجوم مهارت بسیاری داشت. از آثار او علاوه بر مقالاتی که در روزنامه‌ها به انتشار رسیده است به داستان‌های بهمنیاری و ... می‌توان اشاره کرد.

خودارزیابی

خیلی خوب خوب قابل قبول نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

☐	ملموم شجاعت را درک کردم و می‌توانم در زندگی به کار ببرم.
☐	از نقش‌های اضافه (-) و (ی) برای ترکیب دو کلمه در جای مناسب خود استفاده می‌کنم.
☐	با ترکیب وصلی و اضافی آشنا شدم.
☐	با رعایت علائم نگارشی، نحوه‌ی نوشتن به شیوه‌ی گزارش نویسی را آموختم.
☐	تماس توصیه‌های املايي را برای بهتر شدن املايم به کار بردم.

